

Luontoliikunnan ja virkistyskäytön suunnitelma

KuntaLiike verkosto
30.10.2025

Salon kaupunki 2025

Tausta

- Luontoliikunnan ja virkistyskäytön suunnitelmatyö on tehty huhtikuun 2024 ja syyskuun 2025 välisenä aikana.
- Suunnitelmatyö käynnistettiin luontoliikuntamestarin tehtävän aloituksen yhteydessä. Luontoliikuntamestarin tehtävää varten anottiin ja saatiin valtiokonttorilta perintövaroja, joka mahdollisti määräaikaisen luontoliikuntamestarin palkkaamisen 18.4.2024 - 31.12.2025 väliselle ajalle.
- Tehtävän perustamiselle nähtiin tarvetta, sillä kaupungin luontokohteiden hallinnointivastuut olivat osin epäselviä ja jakautuneena eri toimialoille. Luontoliikuntamestarin haluttiin selventävän luontokohteiden hallinnointia poikkihallinnollisena yhteistyönä sekä kehittävän olosuhteita niin määräaikaisen tehtävän aikana kuin laatimalla luontoliikunnan ja virkistyskäytön suunnitelman ohjaamaan tulevien vuosien kehitystyötä

Tausta

- Luontoliikuntamestarin vastuulle on siirtynyt liikuntapalveluiden olemassa olleet retkeilyreitit ja luontorakenteet sekä aikaisemmin ympäristönsuojelun, kulttuurin ja yhteisöpalveluiden vastuulla olleita kohteita.
- Tehtävänkuvaan on liitetty vastuut uimarannoista sekä uimaloiden toiminnasta ja osin myös vastuu luontoreitteihin kytkeytyvistä kuntoradoista.
- Tehtävään on kuulunut myös hallinnollisesti epäselvissä tilanteissa olevien reitistöjen ja rakenteiden selvitystyötä.

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Salon strategiset tavoitteet ja luontoliikunta	5
Ulkoilun vaikutukset yhteiskunnalle	9
Salon luonnossa voi liikkua monipuolisesti	16
Olosuhteiden ylläpidon ja kehittämisen toimintamalli	19
Luontoliikunnan työnjako	23
Nykyisten luontoliikuntakohteiden ylläpito ja kehittäminen	30
Uudet investoinnit	49
Muiden kuin Salon kaupungin ylläpitämät kohteet	59
Tavoitteiden seuranta ja mittarit	61
Palaute ja osallistaminen	62
Lähteet	65

Suunnitelma on tehty laajassa yhteistyössä

Työtä on johtanut ohjausryhmä johon on kuulunut edustajia kaupungin eri toimi- ja palvelualueilta. Ohjausryhmä on kokoontunut huhti- ja syyskuussa 2024 sekä toukokuussa 2025.

Liikuntapalvelut: Aku Laaksonen, Jani Virtanen, Marko Mäkinen, Kaisa Isotupa, Virpi Lehto, Antti Mattila

Kulttuuripalvelut: Mikko Nortela, Mikko Kero, Anna Väänänen, Sini Lundgrén

Yhteisöpalvelut: Sanna Lammervo, Terhi Sinnelä

Ympäristönsuojelupalvelut: Heidi Veck, Jaana Röytiö, Miina Fagerlund, Henna Koivunen

Infrapalvelualueen viheraluetiimi: Matti Nikander, Marja-Leena Laakso

Suunnitelman koostamisesta on vastannut Allegra Nordics Oy:n Matti Koistinen.

Suunnitelma on tehty laajassa yhteistyössä huomioiden eri sidosryhmien näkemyksiä. Pohja-aineistoksi kerättiin vuoden 2024 lopulla tietoja kahdella verkkokyselyllä joista toinen oli suunnattu ulkoliikuntaan liittyville järjestöille ja toinen kuntalaisille. Kyselyillä selvitettiin laajasti kehittämistarpeita sekä toiveita aiheeseen liittyen. Suunnitelman aikana on tavattu eri toimijoita ja kerätty heiltä ajatuksia. Nämä tapaamiset on eritelty liitteessä.

7.5.2025 pidettiin avoin yleisötilaisuus. Lapsia (6-8v.) osallistettiin järjestämällä 7.5.2025 Mustamäen koulun 1-2 luokkalaisille sekä Metsärinteen päiväkodin eskareille aktiivinen lähimetsään sijoittunut luontotyöpaja. Nuorisovaltuustolle pidettiin aiheesta työpaja 3.4.2025.

Vapaa-ajan lautakunnalle suunnitelman luonnosta esiteltiin 22.5.2025. Suunnitelma on saanut lopullisen muotonsa syyskuussa 2025.

An aerial photograph of a lake with a sandy beach. In the background, there are several dark wooden buildings, possibly cabins or a campsite, surrounded by tall pine trees. A long wooden dock extends from the shore into the water on the left side. People are visible on the beach, some sitting on towels and others standing. The water is clear and blue, with sunlight reflecting off the surface. A red buoy is visible in the water in the lower-left quadrant.

Olosuhteiden ylläpidon ja kehittämisen toimintamalli

Hallinnon muutokset

- Perustetaan uusi Luontopalveluiden yksikkö Sivistyspalveluiden toimialalle liikuntapalveluiden palvelualueelle.
- Keskitetään luontoliikunnan- ja luonnon virkistyskäytön kohteiden ylläpito ja kehittäminen luontopalveluiden yksikköön ja varataan riittävä rahoitus vuodesta 2026 lähtien.
- Luontopalveluiden yksiköstä vastaa liikuntapaikkamestari, jota varten perustetaan uusi toimi.

A cyclist wearing a black helmet with 'POC' written on it, a blue and black cycling jersey, and black shorts is sitting on a rocky outcrop. The cyclist is looking towards a calm lake in the distance. The sun is setting behind a line of trees on the far shore, creating a warm, golden glow that reflects on the water. The cyclist's bicycle is lying on its side on the ground next to them. The overall scene is peaceful and scenic.

Nykyisten luontoliikuntakohteiden ylläpito ja kehittäminen

Retkeilyreitit

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Viitannummen alueen reitistön kehittäminen ja yhdistäminen paremmin Salo-Lehmijärvi-Teijon kansallispuiston retkeilyreittiin. Virallisen pulkkamäen toteuttaminen Viitannummelle.
- Halikonlahden reittien ja olosuhteiden kehittäminen (esteetön reitti ja lintupolku) sekä lintutornin uusinta. Viihtyisä ja toimiva aluekokonaisuus luonnossa liikkumiseen ja lintuharrastuksiin.

Kohde	Ylläpitovastuu	Tehdyt toimenpiteet 2024-2025	Toimenpiteet 2026-2027	Toimenpiteet 2028-2030
Salo-Lehmijärvi-Teijon kansallispuisto retkeilyreitti	Liikunta	<p>Reittimerkkausten vahvistus.</p> <p>Kirjakkala-Teijon kansallispuisto yhdyspolun toteutus (Metsähallitus).</p> <p>Raitin varrella sijaitsevan Partiolaavun nuotiopaikan kunnostus ja vastuista sopiminen yhdessä seurakunnan kanssa.</p>	<p>Reittimerkkauksen ja opasteviittojen päivitys.</p> <p>Reittikulun selkeytys Viitankruunun piston osalta.</p> <p>Reitin uudelleen linjauksen suunnittelu Lehmijärven pohjoispuolitse. Uuden taukopaikan suunnittelu Lehmijärven läheisyyteen.</p> <p>Sivureitin suunnittelu ja toteutus Tampaltanmäen rosvoluolalle ja reitin yhdistyminen ja kehittäminen Viitanlaakson suuntaan sekä sopimusten teko maanomistajien kanssa.</p>	<p>Lehmijärven pohjoispuolen kierron ja uuden taukopaikan toteutus.</p> <p>Varikattilanmäelle pohjoisesta vievän reitin suunnittelu.</p> <p>Kirjakkalan pohjoispuolelta Onnelannummen nuotiopaikalle erkanevan reitin toteutusmahdollisuuden selvittäminen (Metsähallitus).</p>
Hyppärä-Kultalähde luontopolku	Liikunta		Taukopaikkojen lisääminen reitin varteen.	
Halikonlahden esteetön reitti, lintupolku, lintupiilot ja lintutorni	Liikunta	<p>Esteettömän reitin kunnostus.</p> <p>Vastuiden määrittely lintutornien osalta: Staijitorni, Salon kaupunki. Timalitorni, Salon seudun luonnonsuojeluyhdistys.</p>	<p>Staijitornin purku, uuden lintutornin suunnittelu ja rakentaminen.</p> <p>Lintupolun uudelleen reititys, kunnostus sekä opasteiden uusinta. Lintupiilojen kulkusiltojen uusinta.</p> <p>Uuden opastaulun laadinta kattamaan kaikki reitit ja aluekokonaisuus.</p>	

Kuntoradat ja kuntoportaat

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Kuntoportaiden rakentaminen Pahkavuoren kuntoradan yhteyteen
- Kiskon kuntoradan tilanteen ratkaiseminen
- Olemassa olevien kuntoratojen kunnostus- ja kehitystoimet

Uimarannat

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Kokkilan saunan peruskorjaus tai uusiminen vastaamaan eteenkin lisääntyneen talviuintikäytön vaatimuksia
- Märylammen tilan parantaminen
- Yleisen viihtyvyyden parantaminen uimarannoilla: pukukoppien uusinta, penkkien ja pöytäryhmien uusinta/lisääminen, ranta-alueiden kasvillisuuden poisto ja siistiminen
- Ulkokäymälöiden uudistaminen vastamaan nykyistä lainsäädäntöä

Laavut, nuotiopaikat ja melontareitit

Tärkeimmät kehittämiskohteet:

- Lähiluontoon houkuttelevat kohteet: Laavujen ja nuotiopaikkojen lisääminen reitistöjen yhteyteen.
- Tupurin laavun katon kunnostus.
- Salonjoen, Halikonjoen ja Halikonlahden melontareitistöjen kehittäminen.

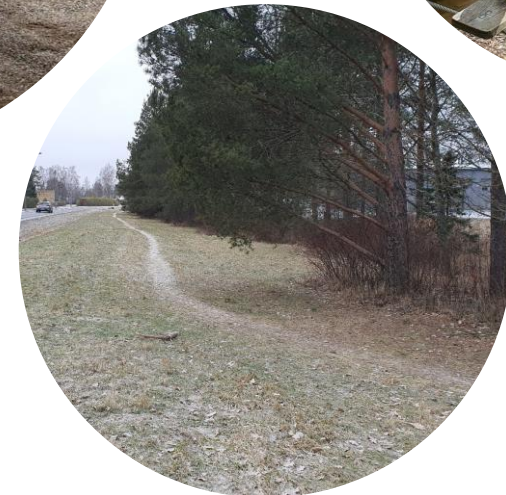

Uudet investoinnit

Investointien kärkikohteet

- Uudet erityisesti lapsille suunnatut luontoliikuntakohteet: tasapaino-, kiipeily- ja pyöräilyradat
- Retkiluistelu- ja talviulkoiluradan suunnittelu ja kilpailutus
- Maastoliikuntareitistö, joka yhdistää puistojen ja metsien polut ja reitit

Investoinneille on myös mahdollista saada ulkopuolista rahoitusta (valtio, EU).

Oppeja matkan varrelta

Mitkä asiat ovat onnistuneet:

- Lopputuotos on toimiva --> konkreettisia toteutuskelpoisia toimenpiteitä, jotka ovat kustannuksiltaan maltillisia
- Laaja ohjausryhmä, jossa edustettuna eri toimialat tai palvelualueet --> kaikki tietävät missä prosessin aikana mennään ja millaiset ovat tulevien vuosien suunnitelmat

Kehitettävää, haasteita, huomioita:

- Hieman tiiviimpi aikataulu työn toteutukselle --> esim. noin vuosi.
- Ulkopuolisen asiantuntijan käytössä briiffaus aiheeseen vie aikaa. Toisaalta ulkopuolisen tuomat näkökulmat hyväksi ja kokonaisuuden hallinta pysyy käsissä.
- Luontoliikunnan käsite voi kattaa kaiken mahdollisen ulkona tapahtuvan toiminnan --> määrittely + rajaus tärkeää.

Luontoliikunta ja siihen liittyvät olosuhdetyön tulevaisuusnäkymät:

- Luontoliikunnan ja virkistyskäytön kehittämistoimet on kustannuksiltaan maltillisia kohdistuen laajoihin käyttäjäryhmiin. Luontoliikunnan alle sijoittuvat kohteet kuten reitit, laavut, pulkkamäet ja vastaavat ovat pääsääntöisesti vapaasti ja milloin tahansa kaikkien käytettävissä.
- Ilmaston muutos haastaa --> latureittien kehittäminen "nollissa" ja luontoreiteillä kuljetaan ympärivuotisesti jalan/pyörällä --> märkyys ja roudan puute kuluttavat maastoa

Suunnitelmasta käytäntöön

- Suunnitelman integroiminen muuhun kaupunkikehitykseen (kaupunkistrategia)
 - Asian esillä pitäminen ja markkinointi (kaupunkilaiset, yhdistykset, kaupungin muut toimijat, päättäjät)
- Suunnitelma on "vain" suunnitelma, kunnes sisältö konkretisoituu
 - sopeutuminen ja mukautuminen muutoksiin → suunnitelman päivittäminen
- Vastuut selkeytyivät, mutta...
 - Entä jos/kun avainhenkilöt vaihtuvat / organisaatio muuttuu?
- Nälkä kasvaa syödessä
 - Käyttäjien vaatimustasot kovenevat ja uudet kohteet tuottavat aina uusia kehitysajatuksia. Mihin vedetään raja, miten viestiä siitä ja miten hallita kokonaisuutta?
 - Ylläpitotöiden, -kustannusten ja aikaresurssin huomioiminen osana toiminnan ja talouden suunnittelua
- Luontoliikunta on osa lähes kaikkien kaupunkilaisten arkea ja kokonaisuus on yksittäistä suunnitelmaa suurempi. Toisaalta yksittäiset toimenpiteet voivat olla hyvin pieniä ja näkymättömiä.
 - Kilpailu talousresursseista kaupungin sisällä.